

עין משפט
גור מצוה

כד:

לַיִמְרוּ הַנֶּהָךְ קמאי בו'. הוא הדין דהו"מ למפרך מצתראי שלא ידעו צראשונים כיון שזאו גג' ימים אלא מקמאי פריך בפשיטות טפי:

לַיִמְרוּ הַנֶּהָךְ ב**תר**אי ובו'. מקמאי לא הו"מ למפרך דמוכח מילתא

דלייעודי קאמו מדהמתינו

עד נגיחה ג' וא"ת מאי קאמר מנא ידעינן דכל דקאי צבי דינא כו' לוקמא כגון שהיו אחרונים במעמד כשהעידו כת ראשונה וי"ל דעל כרחק איירי כשהעידו כת שלישית תחלה דאי כשהעידו לצסוף אס כן תקשה מקמאי דלמא לחיוביה פלגא נוקא קאמו דליכא הוכחה צמה שהמתינו

עד נגיחה שלישית דשמא לא היה להם פנאי לצא לצ"ד להעיד אלא כשהמתינו עד כשהעידו כת שלישית אז מוכחא מלמא דלייעודי קאמו: **א**לא דקמרמוי רמוזי. לפי הספרים דגרסי אלא משמע דצעי לאוקמי הכא נמי דקמרמוי רמוזי וניחא אפי' אי לייעודי גברא וכגון שצכל שלשה ימים זאו אלו עס אלו וקמרמוי ולא צרמינה כההיא "דהניזקין דהתם מייירי צרמינה גרועה דלאו מילמא היא א"נ דיני נפשות שאני וכל הנה שגוי צתראי אמו נמי לייעודי גברא:

במכירין בע"ה השור בו'. ואס תאמר אכתי מנא למימר לחיוביה פלגא נוקא קאמינן אקטן שצשוורים כדתנן צהמניח (לקמן דף לה:; גבי זה אומר קטן הזיק וי"ל דיכול לומר אחד מהם נאצד א"נ דנאצד אחד מהם ^א) אחר כל נגיחה ^אוא"ת דכיון דאין מכירין את השור שמא אותו שנגח ראשונה לא זהו שנגח שניה ושלישית וי"ל כגון שלאחר שהעידו כולם ראווה והסירוהו שיהי עושה כל הנגיחות ואס תאמר לייעודי גברא אין העדים שהעידו ציוס ראשון יכולין לייעד אלא שמוששין יכולים נמי לומר לחייבו חזי נזק בזאו כשיכירו ואפי' כי אמרינן לייעודי מורא דמצינו למימר דמייירי כשהסירוהו עד שנגח שלשה נגיחות ולאחר שלשה ימים כשזבאו להעיד מתערצ צין שוורים אחרים הדומים לו או שסמו מה שור היה ואין מכירין אותו צשעת העדות דהשתא ודאי לייעודי קאמו ואף על פי שאין מכירין אותו ישלם נ"ש כשיגח נגיחה צביעית כרצי אחא דאמר צריש המוכר פירות (צ"צ דף גג. ושם) צידוע שזה הרגו ומ"מ אותם ^אשהסירו תחילה יכולים הס לומר לחייבו חזי נזק

בזאו כשיכירו דלייעודי גברא נמי לא מצי שכיירוהו אצל ודאי לייעודי אמו כי צין לייעודי ולכן צריכין למהר להעיד קודם הכרה וכן פרי"ח דהך מתני' צין לייעודי מורא צין לייעודי גברא וצעינן לא אפשרי ומימה דלא משי שאין מכירין השור המנוגח אי נמי שנגח שור של הפקר או של כנעני או שהעידו שנגח שוורים של עצמו ואור"י דשמא אין העדאה מועלת אלא ^אצפני חיוצ ולכן לא מצי למימר שאין מכירים אותו שנגח **ה**וי דכנעני או דהפקר: **ה**משפטה כבבו של חבירו בו'. לא דמי לשור האצטדין (לקמן דף לט.). שהאדם נלחם עמו להורגו: **א**ני

כגון ראובן ששיסה כלבו שלשמעון על עצמו והזיק הכלב ההוא את ראובן, פטור שמעון בעל הכלב. מאי טעמ', כל המשנה, כגון ראובן זה ששיסה הכלב ובא הכלב ושינה והזיקו פטור בעל הכלב. ואע"י דרבא בבעטא מהלכת ברבוצה מחייב, בהא פטור. וקיימי' לן שיסה בו כלב שיסה בו נחש, פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

אלא אי אמרס ליייעודי גברא. צעינן ג' ימים ועל כל נגיחה ונגיחה צריך להעיד ציומיה ולא משכחת לה דמשאו ליה מועד אלא צג' ימים לימרו הנה קמאי כו': **ו**לייעודי מורא מי ניחא. נהי דקמאי ודאי לייעודיה נתכוונו שהרי יודעים שאין על ניזק השלישי לתצוע נגיחות ראשונות אלא כדי לייעדו ולחייבו נ"ש. אלא הנה צתראי שצריכים לו צלא עדות צ' הכמות ולחייבו ח"י: **י** לימרו אט לאו ליייעודי אפינן. ולא הוה ידעינן צהנה כיתות אלא לחיוביה פלגא נוקא ^א) ואין עלינו לשלם אלא חזי הנזק: ה"ג דקא מרמוי רמוזי. כלומר לייעודי מורא ניחא וציוס אחד וכגון דקא מרמוי רמוזי כת עידי ראשונה לעידי כת שלישית שיעידו הלכן ודאי אחרונים נמי לכך נתכוונו והיו יודעים צראשונים וכן שמעמי: **ר**ב אשי אמר. לעולם לאייעודי מורא ניחא דמוקמינן לה כשזאו צרופים כולם זאו צימד דהשתא ודאי ידעי הני צהני: ואין מכירים את השור. הלכן לא נתכוונו אלא לעשותו מועד שהיו יודעים צעדות הראשונים דמשום חזי נזק כיון דאין מכירים את השור לא אמו ומסהדי דתס אינו משלם אלא מגופו אצל לייעודי גברא לא ניחא דמנא למימר קמאי מי ידעינן דלצמר תלמא יומי אמו הני ומייעדי ליה אכן אפלגא נוקא אחינן וליכא למימר צהו אין מכירין את השור ולייעודי אמו דמי הוו ידעי דסופו לחזור לנגוח שניה ושלשית: **ו**כלו של חצירו צבצירו. לוי המססה כלצ ראובן צשמעון: **ו**דאי פטור. דגרמא צנזקין הוא: **ה**א נגח. שור אחר על ידי משמש המינוק חייצ ואע"פ דשסוי הוא: **ד**למא. אע"פ דנגח תס הוא דלא הוי וצההיא נגיחה לא מחייב והאי דקתני ואינו נוגח לשויה תס קתני: **ס**סו צעלמו. שנשך הכלצ את המססה צעל הכלצ פטור: **צ**עטה מהלכס צרצוהס פטורס. דלא היה לה לצרוב צרשות הרצים וכל המססה וצא אחר ושינה צו פטור: **ב**רתני' נגח נגף צו'. כולן מולדות קרן הן: **ש**הו פטור. דלכתיב וצער צשדה אחר (שמות כז:; דיו לצא מן פדין להיום ניגון). קרן צרשות הניזק שאמה מציא מדין קרן צרשות הרצים דקאמרת קרן שהחמיר עליה צרה"ר אינו דין שנחמיר עליה צרשות הניזק: **ל**א

את השור ולייעודי אמו דמי הוו ידעי דסופו לחזור לנגוח שניה ושלשית: **ו**כלו של חצירו צבצירו. לוי המססה כלצ ראובן צשמעון: **ו**דאי פטור. דגרמא צנזקין הוא: **ה**א נגח. שור אחר על ידי משמש המינוק חייצ ואע"פ דשסוי הוא: **ד**למא. אע"פ דנגח תס הוא דלא הוי וצההיא נגיחה לא מחייב והאי דקתני ואינו נוגח לשויה תס קתני: **ס**סו צעלמו. שנשך הכלצ את המססה צעל הכלצ פטור: **צ**עטה מהלכס צרצוהס פטורס. דלא היה לה לצרוב צרשות הרצים וכל המססה וצא אחר ושינה צו פטור: **ב**רתני' נגח נגף צו'. כולן מולדות קרן הן: **ש**הו פטור. דלכתיב וצער צשדה אחר (שמות כז:; דיו לצא מן פדין להיום ניגון). קרן צרשות הניזק שאמה מציא מדין קרן צרשות הרצים דקאמרת קרן שהחמיר עליה צרה"ר אינו דין שנחמיר עליה צרשות הניזק: **ל**א

אני לא מצי לשלם אלא חזי הנזק: ה"ג דקא מרמוי רמוזי. כלומר לייעודי מורא ניחא וציוס אחד וכגון דקא מרמוי רמוזי כת עידי ראשונה לעידי כת שלישית שיעידו הלכן ודאי אחרונים נמי לכך נתכוונו והיו יודעים צראשונים וכן שמעמי: **ר**ב אשי אמר. לעולם לאייעודי מורא ניחא דמוקמינן לה כשזאו צרופים כולם זאו צימד דהשתא ודאי ידעי הני צהני: ואין מכירים את השור. הלכן לא נתכוונו אלא לעשותו מועד שהיו יודעים צעדות הראשונים דמשום חזי נזק כיון דאין מכירים את השור לא אמו ומסהדי דתס אינו משלם אלא מגופו אצל לייעודי גברא לא ניחא דמנא למימר קמאי מי ידעינן דלצמר תלמא יומי אמו הני ומייעדי ליה אכן אפלגא נוקא אחינן וליכא למימר צהו אין מכירין את השור ולייעודי אמו דמי הוו ידעי דסופו לחזור לנגוח שניה ושלשית: **ו**כלו של חצירו צבצירו. לוי המססה כלצ ראובן צשמעון: **ו**דאי פטור. דגרמא צנזקין הוא: **ה**א נגח. שור אחר על ידי משמש המינוק חייצ ואע"פ דשסוי הוא: **ד**למא. אע"פ דנגח תס הוא דלא הוי וצההיא נגיחה לא מחייב והאי דקתני ואינו נוגח לשויה תס קתני: **ס**סו צעלמו. שנשך הכלצ את המססה צעל הכלצ פטור: **צ**עטה מהלכס צרצוהס פטורס. דלא היה לה לצרוב צרשות הרצים וכל המססה וצא אחר ושינה צו פטור: **ב**רתני' נגח נגף צו'. כולן מולדות קרן הן: **ש**הו פטור. דלכתיב וצער צשדה אחר (שמות כז:; דיו לצא מן פדין להיום ניגון). קרן צרשות הניזק שאמה מציא מדין קרן צרשות הרצים דקאמרת קרן שהחמיר עליה צרה"ר אינו דין שנחמיר עליה צרשות הניזק: **ל**א

מציא מדין קרן צרשות הרצים דקאמרת קרן שהחמיר עליה צרה"ר אינו דין שנחמיר עליה צרשות הניזק: **ל**א

כגון ראובן ששיסה כלבו שלשמעון על עצמו והזיק הכלב ההוא את ראובן, פטור שמעון בעל הכלב. מאי טעמ', כל המשנה, כגון ראובן זה ששיסה הכלב ובא הכלב ושינה והזיקו פטור בעל הכלב. ואע"י דרבא בבעטא מהלכת ברבוצה מחייב, בהא פטור. וקיימי' לן שיסה בו כלב שיסה בו נחש, פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

מסורת הש"ס

א) [סנהדרין פו:];
ב) [לקמן מא.];
ג) לעיל כג:;
ד) [לעיל כ.];
ה) לעיל כ. לקמן לב,;
ו) לעיל טו.];
ז) [לעיל יד.];
ח) [לעיל טו:];
ט) [בסנה"מ לא גרס אף];
י) [צ"ל דהנחנקין פו:];
יא) [ועי' תוספות סנהדרין פו: ד"ה קמ"ל];
יב) [ל' הוא גליון. רש"ל ט' צ"ל שהעידו. מהר"מ, ג' צ"ל צנני].

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה לימרו וכו' פלגא נוקא אחינן ואין עליו:
ב) תוס' ד"ה נמקינן וכו' דנאצד אחד מהס (אחר כל נגיחה) תלמ' ותיצ ס"א אחר כל הנגיחות:
ג) בא"ד שמה יגח שנית ושלשית ויכירוהו ומטעם זה וכו' צאנו כשיכירוהו ל"ל וכן לקמן:

גליון הש"ס

גברא לימרו הנה קמאי. עיין צ"צ דף ט ע"צ תוספות ד"ה משלפין: שם בי אית לך רשותא בו. עיין לקמן דף כז ע"צ תוספות ד"ה אמאי פטור:

רבינו חננאל (המשך)

כי ראינו שור שפירש מן השורים שלפלו' ונגח שורו שלראובן, מזהירין אותו ב"ד לשמור כל בקריו. והעידו אחרים כי ביום שני ראינו שור שפירש מבקריו שלפלו' ונגח ביום שני שורו שלשמעון, והעידו אחרים כי פירש שור מן השורים שלפלו' ונגח ביום שלישני שורו שללוי. ונודמן לזון לאצור ג' כיתות שראו בבת אחד אחד מן השורים שהעידו על בעליהן כי ראו בכלל בקריו שור נגח, ואמרו הכת הראשונה שזוהו השור שהעידו על בעליו ביום ראשון, והעידה הכת השנייה כמות והשלשית כמורה. נמצאו ג' כיתות בעדות בעלין ובעדות אחת לגבי השור. וכי היכי דאיכא למימר מיהא מתנייתא ליעודי מורא הם, הכי איכא למימר ליעודי גברא, ובעיא לא איפשטא ג). ועוד דברים הללו שפירשנו, מבוארין למבינים בפ' שור שנגח ד' וה' שוורים. איבעיא להו המשטה כלבו שלחבירו באחר והזיקו מאי. משטה ודאי פטור בעל הכלב חייב אי לא, ולא איפשטא. ת"ש שיסה בו כלב שיסה בו נחש פטור. אוקימנא פטור אף משטה. אמר רבא אם תימצא לומ' המשטה כלבו שלחבירו בחבירו חייב בעל הכלב, שיסהו בעצמו פטור. פי

עד א ב ג מיי פכ"א מהלכות עדות הלכה ט:

עה ד ה מיי פ"צ מהלכות מקי ממון הלכה יט ועי' צהשגות ובמ"מ סמג טעין סו טור ש"ע ח"מ סומן טלה: עו ו מיי' שס הלכה כ סמג שס טור ש"ע ח"מ ס' שפט טעף כ: עז ז ח מיי' שס פ"א הלכה ז ח סמג שס טו"ש"ע שס טעף יא:

מוסף רש"י

שיסה. גירה (סנהדרין עו.). ובעטה מהלכת ברבוצה פטורה. ואע"י צדכיה"י חייבת הכא פטורה, דכל המשנה כגון וז שנגלה צרה"ר וצא אחר כו' (ועי' ב.). שור המזיק ברשות הניזק ציצד. דקמפסח למלוו מועדין דשקח קמא וקמפסח נמי שור המזיק כרשות הניזק ציצד (ועי' טו.).

רבינו חננאל

אלא אי אמרת ליעודי גברא וליעולם לא הוי מועד עד שיעידו הללו ג' כיתות בשלשה ימים, לימרו הנה שהדי קמאי דאשהודי עליה דנגח אחד בשבא לתורא דראובן כי היינו צדיק לומר לרובין אורינא אתו שהדי אוריני ומשהדי עליה דחשבת לן להתלמא כיתי כי חד לחיובינן, דייקינן מינה דליעודי מורא הוא. ואמ' ליה רב כהנא לרב אשי, וי"א כי רב אשי הוא האמי, וליעודי מורא מי נוחא, הכי איכא למימר נימרו קמאי א) מי ידעינן דכל דקאי בבי דינא דאשהודי להאי דנגח אתא דחשבת לן כת אחת, אכן לחיוביה פלגו ניוקא קא אחינן, וכיון שהדומו שילמנו צד המות, אבל בצד מועדות לא העדנו. הנה אפילו לייעודי מורא לא משכחת לה. אלא מאי אית לך למימר, דאיכא שהדי רחוו להו בהתקצבס בב"ד מרמוי רמוי אודרין, כלומ' זאת אומרת לכת מה שור היה ואין מכירין אותו צשעת העדות דהשתא ודאי לייעודי קאמו ואף על פי שאין מכירין אותו ישלם נ"ש כשיגח נגיחה צביעית כרצי אחא דאמר צריש המוכר פירות (צ"צ דף גג. ושם) צידוע שזה הרגו ומ"מ אותם ^אשהסירו תחילה יכולים הס לומר לחייבו חזי נזק

^[א] עי' צשי"י תוס' סגולות. צ) דאה מור"ה אלא, ובדיה צמקינן צביה לפי נגסת הריק, וכ"כ הרשב"א, והצ"ח צמב דלא קאי אלא ליעודי מורא. ג) עי' בנא"ש סי' י"ד.